

UZASADNIENIE

Rozwój technologii cyfrowych stworzył nowe i łatwo dostępne możliwości korzystania z utworów chronionych prawem autorskim bez zgody twórców i podmiotów praw pokrewnych. Kierując się zasadą racjonalności rozwiązań legislacyjnych ustawodawca usankcjonował ten stan i w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych przewidział szereg licencji ustawowych, m. in. przewidzianą w art. 23 ustawy instytucję tzw. dozwolonego użytku osobistego. Jednocześnie, aby przynajmniej częściowo zrekompensować twórcom i podmiotom praw pokrewnych straty spowodowane istnieniem tych licencji, przewidział w art. 20 i 21¹ ustawy system opłat, w ramach którego określone kategorie podmiotów, których działalność pozostaje w związku z istnieniem licencji ustawowych, uiszczają opłaty na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, a następnie organizacje te dokonują repartycji zainkasowanych kwot na rzecz uprawnionych twórców i podmiotów praw pokrewnych.

Art. 20 ust. 1 ustawy przewiduje obowiązek uiszczania opłat przez producentów i importerów urządzeń i nośników służących do zwielokrotniania utworów i przedmiotów praw pokrewnych, w wysokości do 3% ceny sprzedaży tych urządzeń i nośników. Przepis ust. 5 zobowiązuje zaś ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do określenia w rozporządzeniu kategorii urządzeń i nośników oraz wysokości opłat, przy uwzględnieniu zdolności urządzenia i nośnika do zwielokrotniania utworów, jak również ich przeznaczenia do wykonywania funkcji innych niż zwielokrotnianie utworów, sposobu pobierania i podziału opłat oraz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi uprawnionych do ich pobierania. W wykonaniu tego upoważnienia Minister Kultury wydał w dniu 2 czerwca 2003 r. rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów (Dz. U. Nr 105, poz. 991 oraz z 2008 r. Nr 235, poz. 1599), w którym kategorie urządzeń i nośników oraz wysokość opłat zostały zamieszczone w załącznikach nr 1-3.

Rozporządzenie zostało znowelizowane z dniem 1 stycznia 2009 r. w odpowiedzi na postęp technologiczny ostatnich kilku lat. Pojawiło się na rynku szereg nowych urządzeń i nośników, których rozporządzenie w dotychczasowym brzmieniu nie obejmowało (płyty Blu-Ray i HD DVD, urządzenia systemu High Definition, urządzenia z pamięcią FLASH oraz

wykorzystujące możliwości komunikacji przez port USB itd.). Nowelizacja dotyczyła jednak tylko załączników nr 1 i 2, tj. katalogu urządzeń i nośników służących do kopiowania utworów z zakresu audio i wideo – w tym zakresie zainteresowane środowiska, tj. z jednej strony producenci i importerzy urządzeń i nośników, reprezentowani przez Związek Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego ZIPSEE, z drugiej strony organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi uprawnione do inkasowania i repartycji opłat, tj. Stowarzyszenie Autorów ZAiKS, Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP oraz Związek Producentów Audio-Video ZPAV, przedstawiły kompromisową propozycję nowelizacji, która spotkała się z aprobatą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i stanowiła podstawę projektu ministerialnego.

Przedłożony projekt obejmuje nowelizację ostatniego załącznika – załącznika nr 3, który obejmuje katalog urządzeń i nośników służących do kopiowania utworów drukowanych (reprografia). Nowelizacja jest konieczna z tych samych powodów, dla których przeprowadzono nowelizację załączników nr 1 i 2 – postęp technologiczny spowodował pojawienie się na rynku nowych urządzeń reprograficznych, które nie są ujęte w aktualnym załączniku (szybkie faksy, cyfrowe aparaty fotograficzne stosowane także w celu kopiowania utworów naukowych) lub które z uwagi na swoje możliwości reprograficzne wymagają normatywnego wyodrębnienia z uwzględnieniem nowej i bardziej właściwej stawki opłaty. Projekt zawiera też nową, urealnioną wobec obowiązującego progu ustawowego, stawkę opłaty od papieru formatu A3 i A4, który w praktyce jest najczęściej stosowany w celach reprograficznych. Dotychczasowa stawka – 0,001% ceny sprzedaży – nie zapewnia twórcom wpływów, które pozwalają uznać, że cel ustawodawcy, jakim jest rekompensata strat ponoszonych przez twórców w wyniku obowiązywania w prawie autorskim instytucji dozwolonego użytku osobistego, został osiągnięty. Projekt przewiduje nową stawkę w wysokości 1,5%.

Projekt został przygotowany na bazie propozycji przedstawionej w dniu 4 września 2009 r. przez trzy organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi – Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL, Stowarzyszenie Autorów i Wydawców „Polska Książka” oraz Stowarzyszenie Wydawców REPROPOL. Nie uwzględnia propozycji uwzględnienia w załączniku nr 3 telefonów komórkowych, ponieważ pomimo coraz bardziej zaawansowanych możliwości

tych telefonów ich podstawowym celem w dalszym ciągu pozostaje prowadzenie rozmów oraz przekazywanie wiadomości tekstowych. Nie uwzględnia także urządzeń i nośników, które już są uwzględnione w załącznikach nr 1 i 2, a które w pewnym zakresie służą obecnie także do kopiowania utworów naukowych, publikacji czy książek (płyty CD, DVD, dyski twarde, pamięci przenośne itd.). Uwzględnienie postulatów ww. organizacji w tym zakresie wymaga zmiany konstrukcji całego rozporządzenia, ponieważ w obecnej redakcji te same pozycje nie są powielane między załącznikami. Zagadnienie będzie przedmiotem odrębnych prac legislacyjnych, które rozpoczną się po przyjęciu zmian w załączniku nr 3 i być może zakończą się przygotowaniem projektu całkowicie nowego rozporządzenia.

W stosunku do projektu środowiskowego projekt ministerialny dokonuje kumulacji niektórych pozycji, jeżeli stawka opłaty jest taka sama (kopiarki – wszystkie pod jedną pozycją, skanery – 2 pozycje, urządzenia wielofunkcyjne – 3 pozycje) – zapewnia to większą przejrzystość załącznika, ograniczając go do 12 pozycji. Stawki opłat pozostały bez zmian.

Projekt rozporządzenia nie podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej, a jego zakres jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia został opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które będzie oddziaływać rozporządzenie

Producenci i importerzy sprzętu reprograficznego oraz nośników, wymienionych w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

2. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

3. Wpływ rozporządzenia na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

4. Wpływ rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozporządzenie nie będzie miało znaczącego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Rozszerzenie katalogu urządzeń i nośników od których uiszcza się opłaty nie powinno spowodować istotnego wzrostu obciążeń przedsiębiorców. U podstaw nowelizacji leży potrzeba dostosowania katalogu tych urządzeń do sytuacji panującej na rynku i będącej wynikiem postępu technologicznego.

5. Wpływ rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

6. Wskazanie źródeł finansowania

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Obowiązek uiszczania opłat określonych w rozporządzeniu będzie spoczywał na producentach i importerach sprzętu reprograficznego oraz nośników, wymienionych w załączniku nr 3.

7. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przesłany do konsultacji wszystkim podmiotom wymienionym w art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tj.:

- 1) Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS,
- 2) Stowarzyszeniu Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP,
- 3) Związkowi Artystów Wykonawców STOART,
- 4) Związkowi Artystów Scen Polskich ZASP,
- 5) Stowarzyszeniu Aktorów Filmowych i Telewizyjnych SAFT,
- 6) Stowarzyszeniu Filmowców Polskich SFP,
- 7) Związkowi Producentów Audio-Video ZPAV,

- 8) Stowarzyszeniu Autorów i Wydawców „Polska Książka”,
- 9) Stowarzyszeniu Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL,
- 10) Stowarzyszeniu Wydawców REPROPOL,
- 11) Związkowi Polskich Artystów Plastyków ZPAP,
- 12) Stowarzyszeniu Twórców Ludowych STL,
- 13) Stowarzyszeniu Polski Rynek Oprogramowania PRO,
- 14) Związkowi Polskich Artystów Fotografików ZPAF,
- 15) Stowarzyszeniu Architektów Polskich SARP,
- 16) Związkowi Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego ZIPSEE,
- 17) Krajowej Izbie Gospodarczej KIG,
- 18) Krajowej Izbie Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji (KIGEiT),
- 19) Konfederacji Pracodawców Polskich,
- 20) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych LEWIATAN.